

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. február 24.

NÉMET NYELV

**EMELT SZINTŰ
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

OKTATÁSI MINISZTERIUM

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

1. A dolgozatok javításakor a Javítási-értékelési útmutatótól eltérni nem lehet.
2. Minden jó megoldás egy pontot ér, a rossz megoldás 0 pont.
3. Fél pont és többletpont nem adható.
4. Minden egyértelmű jelölést el kell fogadni (például aláhúzás helyett karikázást).
5. Ha a tanuló javítja a megoldását és a javítás egyértelmű, akkor elfogadható a jó megoldás.
6. A feladatok értékelésére a szürke mező szolgál. Ebben jelölje a helytelen megoldást mindig nullával, a helyeset pedig egyessel!

Példa:

11.	0	← helytelen
12.	1	← helyes

7. A vizsgán összesen 150 pont szereshető. Az egyes vizsgarészek arányát a vizsgaleírás szabályozza, ennek alapján meghatározott az egyes vizsgarészekben a vizsgapontok száma.

Vizsgarész	Vizsgapont
Olvasott szöveg értéke	30
Nyelvhelyesség	30
Hallott szöveg értéke	30
Íráskészség	30
Szóbeli	30
Összesen:	150

Az egyes vizsgarészekben a kérdések száma nem egyezik meg a vizsgapontok számával, ezért átszámításra van szükség. A vizsgapontok kiszámításához használja a Javítási-értékelési útmutatóban található átszámítási táblázatokat! Az *Íráskészség* vizsgarészben nincs szükség átszámítási táblázatra, de az első feladat pontszámát felezni kell.

A füzetek végén található összesítő táblázatba be kell írnia a tanuló összes megszerzett pontszámát, valamint az átszámítási táblázat segítségével meghatározott vizsgapontokat is (átszámított vizsgapont).

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE
1.

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
F	C	G	A	I	H	D	B

Kimarad: E

2.

A cél az eredeti szöveg rekonstruálása, mégsem a mondatoknak a szövegben elfoglalt helyét, hanem a mondatok közötti kapcsolatok megtalálását pontozzuk. Jó megoldásként tehát csak az fogadható el, ha a vizsgázó a mondatot az előtte álló vagy az őt követő mondatához helyesen rendelte hozzá, függetlenül attól, hogy melyik helyre írta be a betűt. Ha a vizsgázó az utolsó betűt a helyére írja, akkor azért mindenképpen jár pont.

Ennek megfelelően a következő kapcsolódásokért lehet pontot adni:

C-G	1 pont
G-B	1 pont
B-E	1 pont
E-H	1 pont
H-A	1 pont
A-D	1 pont
D-I	1 pont
I-F vagy F a végén	1 pont

Teljesen helyes megoldás:

0.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
C	G	B	E	H	A	D	I	F

3.

Megoldásként több lehetőséget is megadunk. Ezekon kívül elfogadhatók azok a variánsok is, amelyek tartalmilag megegyeznek ezekkel.

A megoldásokban előforduló nyelvi vagy helyesírási hibákat figyelmen kívül kell hagyni, amennyiben a válasz érthető.

0. im November 1902	21. (sehr) gut
16. Grenzstreitigkeiten (zwischen Louisiana und Mississippi) / Grenzkonflikte	22. Tiere (aller Art) aus Filz / Stofftiere
17. leidenschaftlicher Jäger	23. Puppenindustrie
18. an einem Baum festbinden	24. beweglich
19. Karikatur (in der Washington Post) / Zeichnung	25. keine / (nur) spöttische Beachtung
20. Erlaubnis	26. einem amerikanischen Besucher
	27. (viele) Aufträge

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a dolgozatpont (legfeljebb 27 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért dolgozatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Dolgozatpont	Vizsgapont
27	30
26	29
25	28
24	27
23	26
22	24
21	23
20	22
19	21
18	20
17	19
16	18
15	17
14	16

Dolgozatpont	Vizsgapont
13	14
12	13
11	12
10	11
9	10
8	9
7	8
6	7
5	6
4	4
3	3
2	2
1	1

Források

1. www.brigitte.de/kochen
2. Spaß am Lesen I. – Österreichischer Buchklub der Jugend, 1987/88
3. www.teddybaerenmuseum.de

NYELVHELYESSÉG

A helyesírási hibával leírt szavak nem fogadhatók el. A régi helyesírással írt alakokat helyesnek kell tekinteni.

Minden feladatban csak egy megoldás értékelhető. Variációk megadásakor nem jár pont, még akkor sem, ha köztük van a jó megoldás.

1.

- 0. A) darf
- 1. A) ergab
- 2. B) durchsetzen
- 3. B) entscheidende
- 4. B) versammelt
- 5. D) Stimmung
- 6. A) als
- 7. C) großen
- 8. B) mehr
- 9. C) nach
- 10. A) gekauft werden

2.

- 0. meinen
- 11. den
- 12. meiner / der
- 13. Die
- 14. meinen / den
- 15. ein
- 16. einen
- 17. eine
- 18. einer
- 19. meinem
- 20. meines

3.

0.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
I	C	G	D	H	F	B	A

Kimarad: E

4.

- 0. Ende
- 28. längere / lange
- 29. beginnen
- 30. Schlaf
- 31. Konzentration
- 32. Hektik
- 33. Kost
- 34. Bezüglich
- 35. Ruhe
- 36. Bedarf

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a dolgozatpont (legfeljebb 36 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért dolgozatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Dolgozatpont	Vizsgapont
36	30
35	29
34	28
33	28
32	27
31	26
30	25
29	24
28	23
27	23
26	22
25	21
24	20
23	19
22	18
21	18
20	17
19	16

Dolgozatpont	Vizsgapont
18	15
17	14
16	13
15	13
14	12
13	11
12	10
11	9
10	8
9	8
8	7
7	6
6	5
5	4
4	3
3	3
2	2
1	1

Források

1. Sowieso Online-Zeitung – Thema Olympia 2012 in London
2. www.juma.de
3. http://www.sowieso.de/r_s_artikel.php?id_article=152
4. West Nr. 160, 14. Juli 1998

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE**1.**

	Richtig	Falsch
0.	X	
1.	X	
2.		X
3.		X
4.	X	
5.	X	
6.	X	
7.		X
8.		X
9.	X	
10.		X
11.	X	

2.

Megoldásként több lehetőséget is megadunk. Ezeken kívül elfogadhatók azok a variánsok is, amelyek tartalmilag megegyeznek ezekkel.

A megoldásokban előforduló nyelvi vagy helyesírási hibákat figyelmen kívül kell hagyni, amennyiben a válasz érthető.

- 0. nicht weit von Berlin
- 12. Fabrik
- 13. einigen / ein paar Jahren
- 14. nicht
- 15. halb deutsch, halb ungarisch / gemischt
- 16. die Eltern / Vater und Mutter
- 17. zweimal
- 18. deutsch
- 19. einen Krimi / ein Buch
- 20. eines Buches
- 21. erste Muttersprache
- 22. genauso gut wie

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a dolgozatpont (legfeljebb 22 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért dolgozatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Dolgozatpont	Vizsgapont
22	30
21	29
20	27
19	26
18	25
17	23
16	22
15	20
14	19
13	18
12	16

Dolgozatpont	Vizsgapont
11	15
10	14
9	12
8	11
7	10
6	8
5	7
4	5
3	4
2	3
1	1

Források

1. Interjú egy német hölgygel, 2005. szeptember
2. Interjú egy német hölgygel, 2005. szeptember

SZÖVEGEK

Umweltschutz

Man kann in den Medien immer alarmierende, also schlechte Nachrichten über die Umwelt hören, die Experten versuchen uns auf die Gefahren aufmerksam zu machen. Was ist deine Meinung darüber?

Ich denke, dass es ganz wichtig ist, dass wir auf unsere Umwelt achten, denn wenn wir jetzt nicht auf unsere Umwelt achten, was soll dann einmal später mit unseren Kindern oder Enkelkindern werden. Ich denke, man muss einfach etwas tun, weil so, wie's im Moment ist, kann es nicht weitergehen. Und man sollte schon darauf hören, was in den Medien darüber gesprochen wird, und jeder für sich müsste probieren, mitzuhelfen, aber leider ist das eben noch nicht der Fall.

Ja, du hast Recht. Du bist eine Deutsche und lebst seit Jahren in Ungarn. Du kannst also vergleichen, was in Ungarn anders ist als in Deutschland auf dem Gebiet Umweltschutz. Siehst du Unterschiede?

Ich denke schon, also ich denke, in Deutschland wird der Umweltschutz viel größer geschrieben, als hier in Ungarn, und die Leute achten viel mehr darauf. In der letzten Zeit habe ich zwar bemerkt, dass hier in Ungarn auch versucht wird, darauf zu achten. Man muss aber noch sehr viel tun.

Vielleicht sind wir auch zu bequem geworden, wir fahren ja mit dem Auto, und es gibt immer mehr Autos. Aber die Luftverschmutzung wird auch immer größer – wie könnte man das Problem lösen? Autos abschaffen?

Also Autos ganz abschaffen, das geht ja auch nicht. Also gerade wer so, wie wir auf dem Lande lebt, der weiß genau, man braucht ein Auto. In unserer Familie sind zum Beispiel zwei Autos. Mein Mann hat ein Auto, womit er die Woche durch auf Arbeit ist, das ist also für ihn ein Arbeitsmittel, ohne Auto würde das nicht gehen, aber ich kann auch nicht ohne Auto hier sein, denn wenn man zum Arzt muss, oder einkaufen, ein bisschen mehr einkaufen muss, Großeinkäufe machen müsste, bräuchte man ein Auto, ansonsten kommt man von hier einfach nicht weg, weil die Busse fahren eben auch nicht so häufig. So ganz abschaffen wäre vielleicht auch nicht die Lösung, aber ich denke mir, dass die Bahn besser ausgebaut werden müsste, damit mehr Leute die Bahn nutzen können, und vor allem müsste die Bahn sauberer sein. Ich war gerade jetzt in Deutschland und bin dort mit der Bahn gefahren, also da kann man sich wirklich in den Zug setzen. Aber in Ungarn lässt das zu wünschen übrig. Also ich denke, wenn die ganze Bahnverbindung und Busverbindung besser organisiert werden ... würde, und die Qualität besser wäre, würden wir öfter fahren, vielleicht würden viele Leute das Auto stehen lassen und dann mit dem Bus und mit dem Zug fahren.

Ja, und was müsste man noch machen? Wäre zum Beispiel Müllsortierung eine Lösung? Macht ihr hier zu Hause auch Mülltrennung?

Also wir, hier in Ungarn? In meiner Familie jetzt, in unserem Haus machen wir keine Mülltrennung, denn wofür? Warum soll ich hier bei mir in der Küche den Müll trennen, und draußen geht doch alles in den großen Sack. Also das wäre vollkommen überflüssig.

Aber die Deutschen, die machen das, und es stehen bei ihnen nicht nur zu Hause verschiedene Mülleimer, sondern auch draußen stehen mehrere Tonnen, wo eben der Müll einsortiert wird. Da werden zum Beispiel Kartoffelschalen, das Papier und das Glas extra sortiert, und das macht im Prinzip jede Familie. Ich denke aber, dass das ja hoffentlich auch in Ungarn bald kommen wird.

Ja, vielen Dank für das Gespräch!

Bitte schön.

Leben in Ungarn

Irene, deine Heimat ist Deutschland. Woher kommst du genau?

Ja, ich komme aus Deutschland, genau gesagt habe ich nicht weit von Berlin gewohnt, ungefähr 80 km von Berlin entfernt, an einem Fluss, an der Oder, und zwar genau an der polnischen Grenze.

Und du wohnst seit Jahren in Ungarn. Wie kam es dazu?

Ja, wie kam es dazu... Es kam so dazu, dass mein Mann damals in Deutschland gearbeitet hat, er hat dort bei uns in der Stadt in einer großen Fabrik gearbeitet, ich habe im Warenhaus gearbeitet und so haben wir uns gesehen, und na ja, so sind wir zusammengekommen und daraus ist später eine Liebe geworden, wir haben geheiratet, und nachdem wir ein paar Jahre in Deutschland gewohnt haben, sind wir dann nach Ungarn gezogen.

Hm, sehr interessant. Wie erinnerst du dich an den Anfang?

Na, es gab natürlich Schwierigkeiten. Als wir hierher gezogen sind, war die Sprache das größte Problem, da weder ich noch meine Kinder Ungarisch konnten. Obwohl ich sehr gerne spreche und mich sehr gerne unterhalte, konnte ich bloß immer zuhören. Das war also das größte Problem, die Sprache, dass man die Sprache nicht beherrscht hat.

Hm. Gab es auch komische Situationen wegen der anderen Bräuche, Traditionen, oder wegen der Sprache?

Komische Situationen gab es manchmal mit den Kindern, weil die Kinder ja dann auch die Sprache lernen mussten, aber sie konnten ja zuerst nur Deutsch, und dadurch haben sie manchmal z.B. Wörter oder Sätze halb deutsch, halb ungarisch gesagt, und sie fanden das ganz okay und richtig, aber weder ein Deutscher noch ein Ungar hat das verstanden, und das haben bloß immer wir verstanden, Vater und Mutter, die anderen wussten gar nicht, was die Kinder überhaupt sagen wollten.

Interessant. Und wie oft fährst du nach Hause, nach Deutschland?

Also, so sehr oft kann ich leider nicht nach Hause fahren, da es doch ziemlich weit ist, bis zu unserer Stadt sind es 1100 Kilometer, und das ist schon eine ganz schöne Strecke. Vor allem wenn man mit dem Auto fährt, dann ist man 14 Stunden unterwegs, und da ich auch arbeite, ist einfach nicht so viel Zeit da, dass man andauernd hinfahren kann. Im Allgemeinen fahre ich zweimal im Jahr zu meinen Eltern und Geschwistern.

Du sprichst jetzt sehr gut ungarisch. Wie hast du Ungarisch gelernt?

Ja, das Ungarischlernen, das war sehr schwer. Mein Mann, der konnte sehr gut Deutsch, als wir hier angekommen sind, und er hat hier weiter deutsch mit mir gesprochen, und hat immer gesagt, er lehrt uns kein Ungarisch, das Ungarisch müssen wir alleine lernen. Na und dann hab' ich eben zugehört, wie die Leute gesprochen haben, habe Radio gehört, Fernsehen geschaut, später probierte ich ein bisschen zu lesen, und so habe ich für mich alleine Ungarisch gelernt. Ich weiß noch ganz genau, dass ich angefangen habe, ein Buch zu lesen. Ich habe mir ein Buch gekauft, ich lese sehr gerne Krimis, und das Buch habe ich gelesen. Huuu, ich habe davon zuerst bestimmt nur ein Drittel verstanden. Aber als ich das Buch zum dritten Mal gelesen habe, da habe ich alles verstanden. Und so habe ich eben versucht, für mich selber zu lernen. Ich habe mich aber natürlich später hingesetzt, und hab' mir auch ein Buch gekauft, um die Grammatik richtig zu lernen. Denn auf der Straße lernt man sehr viele Wörter, der Wortschatz ist sehr groß, aber die Grammatik kann man so nicht auf der Straße von den Leuten lernen, da muss man sich schon hinsetzen und selber lernen.

Ja, das stimmt. Und deine Kinder? Sind deine Kinder zweisprachig?

Ja, die beiden Söhne sind zweisprachig, also sie sind beide in Deutschland geboren, und sind dort in den Kindergarten gegangen, also kann man eigentlich sagen, dass ihre erste Muttersprache Deutsch war, sie konnten perfekt deutsch sprechen, als wir hierher gezogen sind, und als wir hierher kamen, haben die Kinder eben Ungarisch gelernt, sie sind zur Schule

gegangen, haben hier Abitur gemacht, und dementsprechend sprechen sie genauso gut ungarisch wie deutsch, und man kann sagen, dass die Kinder zwei Muttersprachen haben: Deutsch und Ungarisch. Ich würde sagen, sie sprechen besser ungarisch als ich und besser deutsch als mein Mann.

Danke schön für das Gespräch!

Bitte schön.

ÍRÁSKÉSZSÉG

Az írásfeladatok értékelése központilag kidolgozott analitikus skálák segítségével történik. Ez az értékelési eljárás meghatározott értékelési szempontokon, valamint az egyes szempontokhoz tartozó szintleírásokon alapul. Minden írásbeli munkát ezen szempontok segítségével kell értékelni oly módon, hogy a dolgozatot minden egyes értékelési szempontnál újra kell olvasni.

Ezen értékelési eljárás további sajátossága, hogy a szintleírások a nyelvi teljesítményt értékelő szempontoknál nem tartalmazzak hibaszámokra vonatkozó utalásokat, valamint nem osztályozzák előre az egyes hibatípusokat a hibák súlyossága alapján. Ennek oka az, hogy az egyes nyelvi hibák súlyosságát (értelemzavaró vagy nem értelemzavaró hiba) csak az adott szövegekörnyezet figyelembevételével lehet megállapítani.

Mintaértékelések találhatók „Az érettségiről tanároknak 2005. Német nyelv” című dokumentumban, amely elérhető az Oktatási Minisztérium honlapján (www.om.hu).

A javítás alapelvei

1. A dolgozatot akkor is értékelni kell, ha a vizsgázó eltér a megadott szöveg hosszától.
2. Fél pontok és jutalompontok nem adhatók.
3. A dolgozatban a hibákat mind a szövegben, mind a margón jelölni kell. A Javítási-értékelési útmutatóban megadott javítási jelrendszer használata kötelező.
4. Az ismétlődő nyelvhelyességi hibákat csak egyszer kell az értékelésnél figyelembe venni.
5. Az új helyesírás teljeskörű bevezetésével kapcsolatban kialakult bizonytalan helyzet miatt a régi helyesírással írt alakokat is helyesnek kell tekinteni.
6. Figyelem! A „nullázási szabály” a két feladatban különböző! Amennyiben az első feladatban a Formai jegyek és hangnem szempont kivételével bármelyik szempont alapján a dolgozat 0 pontos, akkor a többi értékelési szempont alapján is 0 pontot kell rá adni. A második feladatban bármelyik szempont alapján 0 pontos a dolgozat, akkor a többi értékelési szempont alapján is 0 pontot kell rá adni. A két feladat értékelése egymástól független. Tehát ha a dolgozatot a fenti szabály miatt lenullázza az egyik feladatban, akkor a másik feladat értékelése nem lesz automatikusan 0 pont!
7. A második feladatban a vizsgázónak választási lehetősége van, és a megoldása elé beírja, hogy melyik témát kívánja kidolgozni. Ha a vizsgázó a második feladatban mindkét választási lehetőséget kidolgozza, és a javító tanár számára nem derül ki egyértelműen, hogy melyik feladatot választotta, akkor az első témát kell kijavítani és értékelni.

Első feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom	5 pont
Formai jegyek és hangnem	2 pont
Szövegalkotás	3 pont
Szókincs, kifejezésmód	5 pont
Nyelvtan, helyesírás	5 pont
Összesen	20 pont
Vizsgapont	10 pont

1. Mivel a két feladat aránya az értékelésben 1/3–2/3, az első feladatnak a pontszámát felezni kell, azaz 10 vizsgapont szerezhető. Amennyiben a pontszám felezése után kapott összeg fél pontra végződik, felfele kell kerekíteni. Ebben a vizsgarészben tehát nincsen külön átszámítási táblázat.
2. Amennyiben a dolgozat a Tartalom, Szövegalkotás, Szókincs, kifejezésmód vagy a Nyelvtan, helyesírás értékelési szempont alapján 0 pontos, akkor a többi szempont alapján is 0 pont. Figyelem! Ha a dolgozat a Formai jegyek és hangnem szempont alapján 0 pontos, akkor értékelni kell a többi értékelési szempont alapján.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- hány irányító szempontra tért ki, és megfelelően tárgyalta-e azokat,
- hogyan valósította meg a kommunikációs cél(oka)t.

Egy adott irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó kitér a megadott szempontra, mondatai minden lényeges információt tartalmaznak, illetve minden lényeges információra rákérdeznek, és ismétlésektől mentesek. Amennyiben egy irányító szemponthoz több alpont tartozik, a szempont kifejtése akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó az összes alpontot tárgyalja. Ha a vizsgázó egy irányító szempontra kitér, de mondatai nem tartalmaznak minden lényeges információt, illetve nem kérdeznek rá minden lényeges információra, az adott irányító szempont tárgyalása csak részben megfelelő. Az adott irányító szempont tárgyalása abban az esetben is csak részben megfelelő, ha a vizsgázó anyanyelvi olvasó számára értelmezhetetlen információt ad meg (pl. az életkor helyett a vizsgázó azt adja meg, hogy negyedik).

Érdeklődő típusú levél esetén előfordul, hogy a vizsgázónak bizonyos információkra kell rákérdeznie. Ebben az esetben megfelelő lehet az adott szempont kifejtése akkor is, ha a vizsgázó csak egy mondatban fogalmazza meg a kérdést.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érthető, azt a Tartalom szempontnál úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az adott irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény

értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a Szókincs, kifejezésmód vagy a Nyelvtan, helyesírás szempontoknál.

Új, azaz nem megadott szempontok értékelésére nincs lehetőség.

Formai jegyek és hangnem

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg

- megfelel-e a levéllel mint szövegfajttal szemben állított formai követelményeknek, azaz helyesen tartalmazza-e a dátumot, a megszólítást, az elköszönést és aláírást,
- hangneme megfelel-e a címzetthez való viszonyoknak és a közlési szándéknak.

E szempont értékelésénél csak a nyelvtani és helyesírási hibát sem tartalmazó variációk számítanak helyesnek. Amennyiben a megszólítás és az elköszönés külön-külön helyes ugyan, de nem illenek egymáshoz, akkor a formai jegyek nem megfelelőek (0 pont).

Szövegalkotás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- logikus-e a szöveg gondolatmenete, azaz az irányító szempontok valamint az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése,
- megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés, tárgyalás és befejezés,
- hogyan használja a vizsgázó a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit,
- megfelelő-e a formai tagolás.

A szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemei

A szöveget a mondatok halmazától a kohézió különbözteti meg, amit a szöveget alkotó elemek jelentésének szerves összefüggése és a szerkezeti összekapcsoltság biztosít. A szöveg egységét biztosító jelentés szintű kapcsolatteremtés leggyakoribb eszközei a következők:

- teljesen vagy részben ismétlődő szavak, szószerkezetek,
- szinonimák,
- a szavak és szószerkezetek jelentése között lehetséges néhány viszony (ellentét, ok-okozati viszony stb.),
- a mondatok logikai-tartalmi elrendezése (ok-okozat, általános-konkrét stb.).

A mondatok kapcsolódását biztosító nyelvtani, szerkezeti kapcsolóelemek:

- az önálló mondatok közötti kötőszók,
- rámutató szók (különböző névmások, határozószók),
- egyéb nyelvtani viszonyító elemek (igeragozás, középfok stb.).

A Szövegalkotás szempontnál a Tartalom szemponttól függetlenül kell eljárni és csak a tárgyalat szempontok alapján lehet megítélni a dolgozat felépítését és gondolatmenetét.

Szókincs és kifejezésmód

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek (mennyire változatos).

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető, azaz anyanyelvi olvasó csak nehezen vagy egyáltalán nem értené meg a mondanivalót.

A nyelvi hibákat az értékelés során csak egyszer szabad figyelembe venni, azaz a hiba jellegétől függően vagy a Szókincs, kifejezésmód vagy a Nyelvtan, helyesírás szempontnál. Amennyiben például a vizsgázó egy szót nem megfelelően használ (pl. a „bringen” ige helyett

a „holen” igét), ezt a hibát csak a Szókincs, kifejezőmód szempontnál lehet értékelni. Ha a vizsgázó egy előjárószt helytelen vonzattal használ (pl. „um+Dativ”), ezt a hibát csak a Nyelvtan, helyesírás szempontnál lehet értékelni.

Azoknál az értelemzavaró hibáknál, amelyek következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetatlenné, és amelyeknél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó, az egyszeri értékelés elve nem érvényes. Az ilyen típusú hibákat tehát mindkét szempontnál értékelni kell.

E szempont értékelésénél a megszólítás és az elköszönés hibáit is figyelembe kell venni.

Nyelvtan, helyesírás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondatban, az alakban és a helyesírás normáinak,
- megfelel-e a nyelvhasználat az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek (mennyire változatosak a nyelvtani struktúrák és a mondatszerkesztés).

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. A további részletes útmutatást lásd a Szókincs, kifejezőmód szempontnál.

Javítási jelrendszer

Áttekinthetőbb a javítási jelrendszer, ha az egyes szempontokhoz tartozó jeleket egy-egy oszlopban egymás alá írjuk.

Tartalom

A tartalmi szempontok teljesítését a lap jobb oldalán található sávban jelöljük a szempont sorszámának megadásával:

- ④ (bekarikázott szám) = teljesített tartalmi szempont,
- √3 (hiányjel + szám) = nem tárgyalt vagy nyelvi okból nem érthető tartalmi szempont,
- 2- (szám + mínuszjel) = érintett, de nem megfelelően kifejtett tartalmi szempont.

Amennyiben a vizsgázó egy irányító szempontot a szövegben több helyen tárgyal, a szempont teljesítését az utolsó említés helyénél kell jelölni.

Formai jegyek és hangnem

A formai jegyeket a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

- Dátum = D
- Megszólítás = M
- Köszönés = K
- Aláírás = A

A teljesítés minőségét mutató jelek:

- Ⓧ (bekarikázott betű) = az adott formai jegy teljesítése helyes,
- √K (hiányjel + betű) = hiányzik vagy nem elfogadható az adott formai jegy.

Szövegalkotás

A Tartalom szempontnál használt számozás segít e szempont megítélésénél is.

Szókincs, kifejezőmód

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

L = lexikai hiba,

ÉL = értelemzavaró lexikai hiba,

É = értelemzavaró hiba, amely következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelynél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó.

A szövegben használt jelek:

aláhúzás hullámvonallal = lexikai hiba,

~~~~~

aláhúzás hullámvonallal + i = ismétlődő lexikai hiba.

~~~~~ i

Az ismétlődő hibákat nem kell a javító sávban jelölni.

Nyelvtan, helyesírás

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

G = nyelvtani (grammatikai) hiba,

ÉG = értelemzavaró nyelvtani hiba,

É = értelemzavaró hiba, amely következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelynél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó,

H = helyesírási hiba.

A szövegben használt jelek:

aláhúzás = nyelvtani vagy helyesírási hiba,

√ (hiányjel) = hiányzik egy szó,

nyíl = szórendi hiba,

aláhúzás + i = ismétlődő hiba.

~~~~~ i

Az ismétlődő hibákat nem kell a javító sávban jelölni.

Értékelési skála (emelt szint 1. feladat)*Tartalom*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó öt irányító szempontot dolgozott ki megfelelően. A vizsgázó a kommunikációs célokat megfelelően valósította meg.	A vizsgázó négy irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. A vizsgázó a kommunikációs célokat nagyrészt megfelelően valósította meg.	A vizsgázó három irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. vagy: A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, és még legalább egy irányító szempontot tárgyalt részben. A kommunikációs célokat részben valósította meg.	A vizsgázó csak két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően és nem tárgyalta a többi szempontot. Alapvető kommunikációs célját nem éri el.

Formai jegyek és hangnem

2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg formai jegyei teljesen megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzetthez való viszonyoknak. Van helyes megszólítás, dátum, elköszönés és aláírás.	A szöveg formai jegyei nagyjából megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzetthez való viszonyoknak. Van helyes megszólítás és aláírás. A dátum és az elköszönés hibás vagy hiányzik.	A szöveg formai jegyei nem felelnek meg a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzetthez való viszonyoknak. Hiányzik vagy nem helyes a megszólítás és/vagy az aláírás. vagy: A vizsgázó nem törekedett a levélforma betartására.

Szövegalkotás

3 pont	2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő: van bevezetés, tárgyalás és befejezés. A vizsgázó megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit: létrejön a szövegkohézió. A formai tagolás megfelelő.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése nagyrészt logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra: van bevezetés vagy befejezés. A vizsgázó nagyrészt megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit. A mondatok nagyrészt szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra: hiányzik a bevezetés és a befejezés. Az írásmű még szövegnek tekinthető, bár a mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	Nem jött létre szöveg. A mondanivaló nem logikus elrendezésű, a gondolatok esetlegesen követik egymást. Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, túlnyomórészt izolált mondatok halmozásából áll.

Szókincs, kifejezőmód

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő változatos szókincs jellemzi. Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. A vizsgázó törekszik a változatos szóhasználatra. A szóhasználat néhány helyen nem megfelelő, ez azonban alig nehezíti a megértést.	A szöveg szókincse egyszerű. Sok a szóismétlés. A szóhasználat többször nem megfelelő. A hibák néhány helyen nehezítik a megértést.	A szövegben felhasznált szókincs szegényes. A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a megértést.

Nyelvtan, helyesírás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó változatos nyelvtani struktúrákat használ, valamint mondat szerkesztése is változatos. A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba található benne.	A vizsgázó törekszik a változatos nyelvtani struktúrák használatára és a változatos mondat szerkesztésre. A szövegben több, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba és/vagy néhány, a szöveg megértését nehezítő hiba található.	A vizsgázó egyszerű nyelvtani struktúrákat használ és/vagy mondat szerkesztése nem kellően változatos. Rendszerszerű hibákat ejt. A szövegben sok hiba van, a hibák többször nehezítik a megértést.	A szöveget a szintnek nem megfelelő, túlságosan egyszerű nyelvtani struktúrák és igénytelen mondat szerkesztés jellemzi. A szövegben sok, a szöveg megértését jelentősen nehezítő és/vagy akadályozó hiba található.

Második feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom	5 pont
Szövegalkotás	5 pont
Szókincs, kifejezésmód	5 pont
Nyelvtan, helyesírás	5 pont
Összesen	20 pont
Vizsgapont	20 pont

Amennyiben a dolgozat bármelyik értékelési szempont alapján 0 pontos, akkor a többi értékelési szempont pontszáma is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- hány irányító szempontra tért ki és milyen mélységben tárgyalta azokat,
- megfelelően kifejtette és indokolta-e véleményét.

A témakifejtés során a vizsgázónak a megadott témát tágabb kontextusba kell helyeznie, továbbá ki kell fejtenie, és érvekkel alá kell támasztania véleményét (valamelyik irányító szempont kapcsán). A vizsgázónak mind a négy irányító szempontra ki kell térnie dolgozatában. Egy irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelően részletesnek, ha a vizsgázó legalább két gondolatot fogalmaz meg hozzá. Amennyiben a vizsgázó egy irányító szempontot csak személyes vonatkozásban tárgyal, az irányító szempont kifejtése csak részben megfelelő. Amennyiben a vizsgázó szó szerint átvesz egy vagy több mondatot a gondolati segítséget nyújtó segédanyagból, a lemásolt rész nem vehető figyelembe az adott irányító szempont értékelésekor. Egy szinten belül (4–3 vagy 2–1) az irányító szempontok kifejtésének részletessége értékelhető.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érthető, azt a Tartalom szempontnál úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a Szókincs, kifejezésmód vagy a Nyelvtan, helyesírás szempontoknál.

Szövegalkotás

Az emelt szint első feladatánál található részletes útmutatás érvényes ennél a feladatnál is. Azonban a 4–3 és a 2–1 pontos sávoknál a formailag nem megfelelően tagolt szövegeket az alacsonyabb pontszámmal kell értékelni. Ez nem jelenti azonban azt, hogy a formailag tagolt, de kevésbé logikus felépítésű szövegek nem értékelhetők az alacsonyabb pontszámmal.

Szókincs és kifejezés mód

A részletes útmutatást lásd az emelt szint első feladatánál.

Nyelvtan, helyesírás

A részletes útmutatást lásd az emelt szint első feladatánál.

Javítási jelrendszer

Lásd az emelt szint első feladatánál.

Értékelési skála (emelt szint 2. feladat)*Tartalom*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó négy irányító szempont kifejtésével részletesen és megfelelő mélységben dolgozta ki a témát. Minden irányító szempont-hoz két gondolatot fogalmazott meg. Részletesen kifejtette, és érvekkel megfelelően alátámasztotta véleményét.	A vizsgázó három irányító szempontot megfelelő mélységben dolgozott ki, azaz két gondolatot írt hozzájuk. A negyedik szempontot csak részben, vagy egyáltalán nem tárgyalta. A vizsgázó törekedett arra, hogy részletesen kifejtsse, és érvekkel alátámassza véleményét.	A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki részletesen (két-két gondolatot fogalmazott meg) vagy négy, illetve három irányító szempontot tárgyalt részben (egy gondolatot írt hozzájuk). A vizsgázó nem fejtette ki részletesen véleményét, alig érvelt.	A vizsgázó csak egy irányító szempontot dolgozott ki részletesen (két gondolatot fogalmazott meg hozzá), vagy csak két irányító szempontot tárgyalt részben (egy-egy gondolatot fogalmazott meg). A vizsgázó nem fejtette ki megfelelően véleményét.

Szövegalkotás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok és az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő. A vizsgázó megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit: létrejön a szövegkohézió. A szöveg formai tagolása megfelelő.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok és az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése nagyrészt logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra. A vizsgázó nagyrészt megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit. A mondatok nagyrészt szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Amennyiben a szöveg formailag nem megfelelően tagolt, az alacsonyabb pontszámot kell adni.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. Sok a gondolati ismétlés. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra. Az írásmű még szövegnek tekinthető, bár a mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz. Amennyiben a szöveg formailag nem megfelelően tagolt, az alacsonyabb pontszámot kell adni.	Nem jött létre szöveg. A mondanivaló nem logikus elrendezésű, a gondolatok esetlegesen követik egymást. Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, túlnyomórészt izolált mondatok halmazából áll.

Szókincs, kifejezőmód

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő változatos szókincs jellemzi. Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. A vizsgázó törekszik a változatos szóhasználatra. A szóhasználat néhány helyen nem megfelelő, ez azonban alig nehezíti a megértést.	A szöveg szókincsje egyszerű. Sok a szóismétlés. A szóhasználat többször nem megfelelő. A hibák néhány helyen nehezítik a megértést.	A szövegben felhasznált szókincs szegényes. A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a megértést.

Nyelvtan, helyesírás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó változatos nyelvtani struktúrákat használ, valamint mondat-szerkesztése is változatos. A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba található benne.	A vizsgázó törekszik a változatos nyelvtani struktúrák használatára és a változatos mondat-szerkesztésre. A szövegben több, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba és/vagy néhány, a szöveg megértését nehezítő hiba található.	A vizsgázó egyszerű nyelvtani struktúrákat használ és/vagy mondat-szerkesztése nem kellően változatos. Rendszerszerű hibákat ejt. A szövegben sok hiba van, és/vagy a hibák többször nehezítik a megértést.	A szöveget a szintnek nem megfelelő, túlságosan egyszerű nyelvtani struktúrák és igénytelen mondat-szerkesztés jellemzi. A szövegben sok, a szöveg megértését jelentősen nehezítő és/vagy akadályozó hiba található.